

Lavoux, 3. června 1916

Drahý Étienne,

děkujeme Ti za tvůj dopis z 25. května. Přišel včera. Předčítal jsem jej ostatním při večeři. Všichni měli radost, že jsi v pořádku, a při líčení Tvého incidentu s latrínou se Colette rozesmála nahlas. Ostatně Ti to jistě napíše sama.

Matka mi kladla na srdce, ať Ti objasním obsah balíčku. Souhlasím s tím, že ne všechno se dá na první pohled poznat. Tedy v malé sklenici je pomerančová marmeláda. Colette jich nedávno našla ve sklepě asi pět. Otec tvrdí, že je tam uložila babička Marie. Podle Colettiny teorie tam byly ukryty už za napoleonských válek. Tak či tak, jednu jsme již otevřeli a jíst se dala.

Jsem Ti vděčný za Tvou ohleduplnost při popisu Tvých životních podmínek ve společných dopisech. Matka je sice silná žena, ale velmi jí na Tobě záleží. Myslím, že sice podvědomě tuší, jak to TAM vypadá doopravdy, ale tvrdošijně se upíná k naději, že její chlapeček se má dobře.

Na druhou stranu jsem rád, že v naší soukromé korespondenci jsi upřímný. Pevně věřím, že sdílení Tvých pocitů a zážitků Ti Tvoji situaci ulehčuje. Snad nevadí, když se Ti v tomto budu revanšovat.

Napsal jsi mi: „Tak už si to, prosím, přestaň vyčítat.“ Rád bych, bráško, rád bych. Ale nemohu. Nemohu si přestat vyčítat, že jsem snad jediný mladý muž v okolí Poitiers, který sedí doma, místo aby bránil svoji vlast s puškou v ruce. Myslel jsem, že teď, když přimhouří oko i nad nezletilými, by se mi mohlo podařit proklouznout. Zkusil jsem to tentokrát v Chauvigny. Ale kdepak. I tam mi doktor u odvodové komise důrazně sdělil, že kvůli srdeční vadě s nějakým zatraceně dlouhým latinským názvem jsem vojenské služby trvale neschopen. Ty soucitné pohledy mě pálí ještě teď.

Před týdnem narukoval i Helenin Martin. Je mu sedmnáct. Helena se od té doby neusmála. Má na mě vztek, to poznám. Sice ví, že to není moje vina, ale nemůže mi odpustit, že já jsem tady a Martin tam. A jak jí to mohu mít za zlé, když se já sám kvůli tomu nenávidím?

Vlastně všechny holky z vesnice se teď rozdělily do dvou táborů. Jedny se bojí, aby z nich nebyly staré panny, a nadbíhají mi a druhé by mě nejraději zlynčovaly. I starci se na mě dívají skrz prsty. Už se neodvažuju jít ani do kostela.

Promiň mi, že Tě takto zahlcuji svými problémy. Jsi jediný, komu se mohu svěřit. Tak rád bych Ti psal, že dozrávají jahody, že Faust už tolik neštěká a těší se na Tebe, ale nedokážu to.

Jediné, na co teď myslím, je, s jakým studem mě pozoruje otec, jak mi matka ve strachu o mé zdraví zakazuje i nejsnadnější práce a jak zbytečný tu jsem. Obklopuje mě zoufalost, Étienne. Dusím se v ní. Jestli něco neudělám, zblázním se. Kdyby bývali dovolili jít na univerzitu, mohl jsem se nechat naverbovat alespoň jako vojenský lékař. Teď mi ale zbývají jen dvě možnosti. Hromadný hrob nebo bezejmenný pomníček za hřbitovní zdí. Nic mě tu už nedrží. Zvažoval jsem, co rodinu ranní méně. Nalézt mě ve stodole nebo přečíst si o mé smrti strohý dopis s úředním razítkem? Ale již jsem se rozhodl a mé rozhodnutí je nezvratné.

Na brzkou shledanou (ať už na frontě nebo na věčnosti).

Christian